

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Parallela Geographiae Veteris Et Novae

Briet, Philippe

Parisiis, 1649

Liber Sextus. De Imperio Moschoutico.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13167

LIBER SEXTVS.

De Imperio Moschouitico.

CAPVT I.

Historica Moschouia descriptio.§. I. *Nomen.*

Æc vastissima Regio dicitur RVSSIA ALBA & MOSCHOVIA. Et *Russia* quidem à Russis populis, seu Ruthenis, seu Roxolanis, de quibus egimus in origine Polonorum, & in Sarmatiâ: *Alba* autem vocata est non propter niues, vt quidam crediderūt, sed à Galeris Albis quibus vtuntur, vt Zagathæi *virides* dicuntur à viridi Tulipano. Moschouiam verò quidam à Modicis antiquis Sarmatiæ populis desectunt, perperam, fatiùs est ad antiquos Moschos recurrere, quos circa Phasidis fontes collocat Mela, aut ad Moschicam Regionem Strabonis inter Colchidem, Iberiam & Armeniam. Indigenæ se nomen habere putant à Fluuio *Mosqui* Moskuam urbem alluente.

§. 2. *Quantitas.*

Longitudo Geographica minor est quàm *latitudo*; hæc autem sic sumpta desumitur ab oppido *Lubuc*, in Palatinatu Kiouix, ad Carabycis ostium vulgò *Oby*. Quæ distantia ad maiorem circulum reuocata dat 28. gradus cum dimidio, ac proinde milliaria 1681. leucas nostras $840\frac{1}{2}$; Germanicas $420\frac{1}{4}$; Moschouitica *Vorest*, seu *Virst* 2280.

Longitudo verò Geographica consideratur ab Occidentali parte Ducatus Plescouensis, ad arcem seu castrum *Voloch* ad Tingoëfos, quæ amplitudo reducta ad circulum maximum dat 25. gradus cum $\frac{1}{2}$, igitur milliaria 1501. leucas Francicas $750\frac{1}{2}$; Germanicas $375\frac{1}{4}$; Russica *Vorest* 2040.

Ff ij

§. 3. *Qualitas.*

HÆC Regio aded hyeme frigida, vt sputa antequam cadant in terram congelentur: sex mensibus operta niue est, quo tempore tamen potius indigenæ malunt ambulare quàm æstate, tum ob ardorem Solis, tum ob culices importunos. Diuina Fluius ad instar Nili agros oblimat. Fert tellus canabim, linum, & mel, de cuius copiâ dicemus in Admirandis. Quàm preciosæ hinc quoque pelles efferantur quis ignorat? Equi hîc parui, sed generosissimi, omnes castrantur, vt sint obsequentiores. Falcones hinc omnium generosissimi, lupi penè omnes nigri, ideoque magis terribiles aspectu.

§. 4. *Mores.*

MONETAM cudunt non rotundam, sed oualem. Vestibus oblongioribus vtuntur, quas præcingunt infra aluum, vt hæc tota promineat. Nemo hîc comam alit præter Sacerdotes, idque turpissimum ducunt, sicut & pullum colorem oderunt, quem iisdem Sacerdotibus reseruant. Flectunt sibi inuicem genua honoris causa, sed coram viris primariis terram osculantur. Vt nos per mille, & centum numeramus, sic illi per 40. & 90. Alphabetum habent 43. literarum. Nemo hîc Principe doctior, qui aliquid scire cupit supra cæteros iam Principi suspectus est. Vnicam habet Typographiam Princeps: reliqui quæ seruata volunt calamis exarant. Nullus hîc Medicus, nullus Pharmacopola, nisi Principis. Non computant ab anno Christi, sed mundi, more Græco; quem putant ortum Domini præcessisse 5508. Itaque annus hic 1647. est ipsis 7155. & mundum tantum 8000. duraturum arbitrantur. Primam diei horam numerant post vnâ à Solis exortu. Fæminarum miserima conditio, quæ magis vapulat charior iudicatur. Quartam tantum vxorem superinducere possunt, hac mortuâ nullam, & celibes viuunt. Diuortia permittunt Episcopi pallium lacerando in viâ publicâ, cum his verbis, *tu hac, ego illac.* Ducem suum omnium honorum suorum dominum putant. Cùm aliquem mittit ad bellum, aut ad legationem illico eò pergit, prandio etiam sæpè relicto. Sex diebus Dominis suis laborant, septimo sibi. Qui nomina non potest dissoluere verberibus excipitur, & seruus subiicitur.

creditori. Pater filium suum quater vendere potest. Nobilis fustibus malè multatus à Duce, aut Rusticus à nobili, gratias habent quòd dignati sint emendare seruos suos. Cùm quis moritur datur ei in manus carta, quâ Sacerdotes testantur eum bene vixisse, putantque schedam hanc oblatam S. Petro cælum referare. Plura de his *Possennus, Gagwinus, & alij.*

§. 5. Religio.

MOSCHI susceperunt fidem anno Christi 942. sub Olha Ducissa, & Volodomiros eius filio. Iactant tamen S. Andream apud se disseminasse fidem. Præcipuo cultu venerantur imagines: qui aliquem inuisit, prius eas domi prostantes salutat, quàm patrem familias. Dum se muniunt signo Crucis, à dextra ad sinistram manum mouent. Omnes Sacerdotes vxorem ducere debent, nec nisi vxoratus admittitur ad Diaconatum. Sed vxore mortua celibes viuunt, si quis nouam acceperit, non putatur Sacerdos, potest tamen officio Diaconi defungi. Dies festus apud Moschos, maximus est Dominica in Palmis, quo die Dux Patriarcham ducit insidentem asino, cui 40. pueri nobiles vestes purpureas sternunt. Quadruplex apud eos ieiunium, primum ante Pascha 7. hebdomadarum, 2. ante Pentecosten, 3. ante festum SS. Petri, & Pauli, quartum sex hebdomadis ante Christi aduentum, de quibus plura in recente Græciâ. Hic Patriarcha, tres Archiepiscopi, singuli Episcopi penè in singulis Ducatibus, & Prouinciis. Nemo hic concionatur, sed vitæ SS. leguntur. Multi hic Religiosi, multæ Moniales, sed magna vbique ignorantia; legatur *Possennus.*

§. 6. Politia.

VNVS hic Princeps *Knez*, seu *Czar* dictus, Dux aut Cæsar, additur voci *Knez*, *Veliki*, hoc est magnus: vtrum autem vox *Czar* Imperatorem sonat, aliqui dubitant. Ille se ab Augusto fabulatur oriundum, melius ex Dano Principe *Rurik*, seu Roderico, qui cum duobus fratribus eò euocatus ab indigenis venit; sed his demortuis, illic rerum potitus est. Ab eo nati Duces inter quos nominatissimus Ioannes Basilides portentum crudelitatis, de quo scripta historia. Hæreditarius Ducatus est, transitque ad filium,

aut si desit ad affines; si hi quoque defuerint eum optimates eligunt. Non transeunt bona ad filios, nisi cum licentiâ Principis. Consiliarios habet duodecim, sed mutantur ad arbitrium Ducis. Seuerissimi sunt in iudiciis suis, ius tamen auro venditur: fur in rotâ frangitur, sacrilegi palo infiguntur, proditoribus rescinditur caput. Reditus Principis ante annos 20. erat 22. Millionum, eius Gaza pulcherrima in quâ aurum, gemmæ, &c. ferè ad 300. currus. Non licet hinc aurum efferre, aut argentum, sed tantum merces. Duos habet portus nobilissimos ex quibus multum sibi pecuniæ conficit, S. Nicolai ad sinum Granduicum, & Astrachan ad mare Caspium. Intra dies quadraginta trecenta equitum millia, ceterum peditum conscribere potest. Certè ad bellum numquam progreditur nisi cum hoc numero, si aliquid desit tandiu expectat donec impleatur. Nobiles gratis militant, alij tenue stipendium accipiunt, numquam pugnant nisi numero superiores: exercitus in 5. partes, ut apud nos in tres distribuitur. Fortissimè tuentur vrbes, in aperto campo ignauissimè præliantur: si vincuntur verberantur flagellis Duces.

IMPERIVM MOSCHOVITICVM.

MOS-	OCCI-	D V C A -	T V S	X I I I .	}	Moschouia. Volodimiria.
						Nouogardia inferior.
CHO-	DEN-	X I I I .	}	}	Rhezania. Vorotinia.	
					Reschouia. Tuueria.	
V I A	T A L I S	P R I N C I -	P A T V S I I I .	}	}	Bieleizero. Iaroslauia.
						Rostouia. Sufdalia.
V I A	O -	P R O V I N -	C I Æ I V .	}	}	Duo decerpti { Seueriensis.
						Smolefscensis.
V I A	R I E N -	P R O V I N -	C I Æ V I .	}	}	Bielkia. Pskouia,
						Nouogardia magna.
V I A	T A L I S	P R O V I N -	C I Æ V I .	}	}	Vologda. Cargapolia.
						Duina. Corella.
V I A	T A L I S	P O P V L I	D V O .	}	}	Vstiuga. Viatka.
						Permia. Iugra.
V I A	T A L I S	P O P V L I	D V O .	}	}	Petzora. Condora.
						Ceremissi.
V I A	T A L I S	P O P V L I	D V O .	}	}	Mordua.

DE MOCHONIA

TARTARIA	PROVIN- C I Æ IV.	{ Obdora. Siberia. Lucomoria. Loppia.
MOS- CHOVI- TICA	POPULI III. REGNA III.	{ Samoiedæ. Tingoëfi. Negais, NAGAIA. Cafanum. Bulgaria. Astrachanum.
LAPONIA feu LEPORIA		{ Mouremanskoy. Terskoy. Bellamoreskoy.

CAPVT II.

Moschouia descriptio Geographica.§. I. *Moscouia Occidentalis Ducatus.*

DVCA- TVS	}	MOSCHOVIA: <i>Moschou</i> , totius Imperij caput ad Fl. Moschuam <i>Mosqui</i> , vbi recipit Iayusam, amplissima ciuitas, vbi domus lignæ, viæ non strata, quare omnes valde lutulentæ. Hortos habet ingentes, sicut & Principis Palatium. A Tartaris Precopensibus præcedente sæculo deflagrauit. Hic numquam pestis, sed eius loco morbus quem <i>Ognyo</i> , hoc est ignitum appellant.
MOS- CHO- VIEN- SIS		Troitza: <i>Troitz</i> , vbi celebre Monasterium 400. Monachorum.
Duché de Mos- chou.		Slabodia, seu Slaboda Alexandri: <i>Slabod</i> , vbi Typographia Principis. Mitroua: <i>Dimitroff</i> , seu <i>Dimitrioua</i> , ad Fl. <i>Tachroma</i> , vibs mercibus diues ob fluuiorum confluentias.
DVCATVS VOLODIMI- RIENSIS	}	VOLODIMIRIA: <i>Vladimir</i> , seu <i>Volodimir</i> , sita in agro fertili, olim Russiæ Metropolis, à Volodimiro Duce conditore, ad Ioannem vsque filium Da-

Duché de Volodimir. Danielis, qui sedem Moschouiam transtulit. Alluitur Fl. *Clesma*.

D. NOVOGARDIÆ INFERIORIS } *de Nouogrod la basse ou petite.* NOVOGARDIA Inferior cognominata: *la basse Nouogrod*, seu *Nisi Nouogrod*, quæ vox paruum sonat, Germanis *Nisen Neugarten*, hoc est *Novus Hortus*. Hanc suis titulis Dux accenset. Sita est ad fluuios Volgam & Occam, habetque arcem scopulo impositam à Ioanne Basilide. *Sura*, castrum ad Fl. cognominem.

DVC. REZANENSIS } *Duché de Rezan,* RESANIA: *Rezan*, ad Fl. Occam, à quâ non procul format Insulam *Sirup*: ibi olim Ducatus. Colluga: *Colluz*, in quâ quotannis præsidium contra Turcas & Tartaros locari solet, castrum habet ad Fl. Occam. Odoiouia: *Odoiouu*, castrum vbi *Tulla* & *Vppa* iunguntur Occæ. vbi nascitur Fl. Tanais. *Tulla*, vbi castrum firmissimum ad *Tullam* & *Vppam*. *Corfira*, ad Fl. Occam.

D. VOROTINENSIS } *Duché de Vorotin.* Vorotinum, seu FROTINVM: *Vorotin*, vrbs cum castro ad Occam tribus millibus à Colluga, vrbs Episcopalis.

DVCA-TVS } D. SEVERIENSIS } NOVOGARDIA Seueriæ: *Nouogrod Seuerieski*, seu *Nouogrodek*, olim sedes sui Principis. Eius tamen titulo Dux gloriatur.

DI-TIO-NIS } *Duché de Seuerieski.* Cernigouia: *Czernigouu*, arce instructa. Branskauia: *Branski*, ad quam sylua maxima. Potiuolum: *Petiouol*, arx & ciuitas lignea.

LI-THVA-NICÆ } D. SMOLECENSIS } SMOLENCIVM: *Smolensko*, de quo in Lithuania. Mosaiskum: *Mosaisko*, castrum & oppidulum ligneum, vbi Princeps excipit Polonos, & Suecos oratores. *Duché de Smolensko.* *Myesma*, castrum ad Fl. cognominem. *Drohobus*, castrum luculentum, & munitum.

- D. RESKO-
VIENSIS { Reskouia: *Reschouu*, cum arce lignea ad Volgam Fl.
Wolocza: *Volock*, venatione Principis celebrata, &
leporibus candidis.
Duché de { Vielkylucia: *Vielikyluchi*, arx & magna ciuitas in li-
Reschouu. { mite Lithuaniz.
- D. TVVE-
RENSIS { TVVERA: *Tuuer*, cuius sibi titulum Dux vsurpat,
Duché de { vbi & peculiaris moneta cuditur, quæ valore æ-
Tuuer. { quat Moschouiticam.
Tersakum: *Tersak*, ex parte; nam altera Nouogro-
diensi subiecta est.
- D. BIELE-
IEZIORO { BIELOZERA: *Bieleiezioro*, hoc est lacus albus, arx
Duché de { & ciuitas munitissima, in qua Dux vrgente bello
Bielozer. { se recipit, & thesauros abdit. Huic vicinus la-
cus cui sulphur supernatat, quod in eum fluuius
infert.
- D. IAROSLA-
VIÆ, *Duché* { IAROSLAVIA: *Iaroslauu*, ciuitas ampla cum arce
de Iaroslauu. { ad Volgam Fl. titulis Ducis adscribi solita di-
tio.
- D. ROS-
THOVIÆ { ROSTHOVIA, aliis Rosciuia, *Rosthouu*: hoc est vrbs
mancipiorum, quoniam absentibus dominis hinc
ferui duxere eorum coniuges, & tantum flagellis
superati sunt: Archiepiscopali sede clara est, vt
vult Possenuus.
Duché de { Chlopigordia: *Chlopigorod*, nundinis suis celebra-
Rosthouu. { tur.
Vglitia: *Vglitz*, ciuitas cum castro.
Pereflauia: *Pereflau*, non longè à lacu vbi sal co-
quitur.
- D. SVSDA-
LIENSIS { Susdalia: *Susdal*, seu *Susdaël*, Episcopali sede in-
clyta.
Duché de { *Castromoungorod*, vrbs castro communita.
Susdal. { Galitia: *Galicz*, vnde & Prouinciæ nomen, ad quam
sal excoquitur. In hoc tractu nulla itinerum vesti-
gia, sed noua inuenienda sunt.

§. 2. *Moschouia Occidentalis Principatus.*

- PRINCI- PATVS } NOVOGARDIÆ MAGNÆ
- NOVO- GARDIÆ MAGNÆ
- la Principauté de Novogrod la grande.
- NOVOGARDIA MAGNA: *la grande Novogrod, Novogorod Veliki* indigenis, *Nengarten* Germanis. Olim Respublica potentissima, sed ortâ ciuili diffensione, & adhibito Duce arbitro, eam hic sibi vindicauit, ad Fl. Volkouam sita est, qui ex Ilmeno lacu *Ilmen* profluens postea cadit in Ladogam lacum maximum. De Idolo hîc culto omnes Geographi loquuntur, qui ex fulmine Iupiter agnoscitur.
- Russa: *Riss*, oppidum cultissimum, quod fluius falsus præter fluit, ex quo sal excoquitur.
- Ioannopolis: *Iuanougorod*, sic dicta à Ioanne Basilide ad ripam Neruæ, è regione Neruæ vrbis.
- Iamma*, castrum ad Plissæ Fluuij ostia.
- P. BIELKIA, Princ. de Bayelski.
- BIELA, & Bielkia: *Bielsk*, seu *Bayelski*, & *Bielou*, à Lithuanis ad Moschos defecit, & hunc Principatum suis titulis Magnus Dux ascribit.
- PRINCIP. PSKOWIENSIS
- Principauté de Pskou.
- PSKOVIA *Pskou*, olim sui iuris ditio, occupata à Basilide sub initium præcedentis sæculi proditione Sacerdotum: Tetropolis est, & singulæ ex quatuor vrbibus suo muro clauduntur. Olim Respub. potens, & suæ libertatis amans.

§. 3. *Moschouia Occidentalis Prouincia.*

- PROVIN- CIA VOLOGDA
- Pays de Vologda.
- VOLOGDA, ciuitas cum arce munitissimâ inter paludes ad Fl. Vagam. In eam thesauri sui partem Dux transfert vrgente bello. Tota Regio aut syluestris, aut paludibus interscissa, indigenæ panis vsu ignorant.
- PROV. CAR- POLIA
- Pays de Kargapol.
- Kargapol, ad lacum vnde Fl. *Onega* profluit: hæc Prouincia ad lacum Album extenditur, sed admodum deserta est.

- PRO. DVI-
NA, } *Duina*, ciuitas à Fl. vt & Prouincia nomen habet,
qui sic dicitur à concursu Fl. *Iuch*, & *Suchanæ*,
Duina enim Ruthenicè *Binos* sonat. Hic obli-
mat agros ad instar Nili.
le Pays de Dui- }
na. } *Colmogora*, castrum.
 } *Pinega*, in *Duinae* ostio.
- PROV. CO-
RELIA } Ex parte ad Moskum pertinet, ex parte ad Sue-
cū. Ad eam spectabat Insula SOLOWKI, ubi est
la Corellie. } monasterium quod fæminæ nūquam subeunt
sine grauissimâ multâ. Hic sal excoquitur.

§. 4. *Moschouia Orientalis Prouincia.*

- REGIO
VSTIV-
GA } *VSTIVGA*: *Vstioug*, ad Fl. *Suchanam* condita olim, ubi
Vstioug. } *Iug* Fluuium recipiebat, vnde & nomen habuit,
quasi Iugi ostium; sed propter opportunitatem ad
dimidium milliare translata est ciuitas illa.
- VIAT-
KA } *VIATKA* à Fluuio cui insidet nomen accepit; castrum
habet satis munitum. Regio sterilior, & paludosa,
olim Tartatis subiecta.
- REGIO
Viatzki. } *Slaboda*: *Slounod*, ad prædictum Fl.
Chilinoua: *Chlinouu*, & *Orlouia Orlouu*, ad eundem
Fluuium.
- PERMIA } *PERMIA*: *Permiski*, ad Fl. *Vischoram*. Hic panem
Permiski, } rarè gustant indigenæ; vtuntur vehiculis quæ
seu *Perins-* } canes aut cerui albi trahunt, niue terras obdu-
ki. } cente.
- IVGRA } Ad Oceanum Septentrionalem incolæ dicti Iugri, &
Iugorski. } Iugrici, qui etiamnum vtuntur eodem ferè cum
Hungaris idiomate, & gloriantur Moschi per
suos populos tantum terroris allatum esse toti
Europæ.
- PET- } Regio ad Oceanum Glacialem sic nominata à Fl. *Pet-*
Z O- } *zora*, qui ad castrum *Pusteeziro* sex magnis ostiis in
mare cadit.
- Z O-* } *Papinouogordia*: *Papinouogorod*, ad Fl. *Petzoram*, ca-
strum munitum.

RA Montes *Kameni-Poyas*, seu vt *Gaguinus* scribit *Ziem-
noi-Poyas*, olim *Riphæi*, quorum vertex sine germine
Pet- zorski. adedè eminent, vt viri missi à *Moscho* 17. dies consum-
pserint, nec peruenerint ad cacumen.

CON- DO- RA Aliter *Condoria*, tota syluis obsita, & fluminibus malè
Condore coërcitis stagnans. Indigenæ proprio vtuntur idioma-
te, & colunt auream Anum, de qua in *Obdoriâ* di-
cetur.

§. 5. *Moschouia Orientalis Populi.*

CEREMISSI discreti in **CIS-VOLGANOS**, & **TRANS-VOLGANOS**. Hi dicuntur
NACORNOY, hoc est *Montosi*, extenduntur enim ad
montes, qui *Riphæi* montes *Ptolemæi* videtur: illi **LON-
GOVVOY**, hoc est *Fænosi*, quoniam pratis abundant &
armentis.

Habitant in syluis, aut sub pelli-
bus, & peculiari loquuntur idio-
mate. Mahumetum colunt om-
nes, carminibus addictissimi. Ar-
cum numquam deponunt, seu
viri, seu fæminæ, neque priùs
hîc puer cibum accipit, quàm il-
lum sagittâ percusserit. *Gagui-
nus* his adnectit **MORDOVOTES**
& **VACHINES**, sed qui sint isti
Russi nesciunt.

MORDVA Cultiores sunt & in pagis degunt, atque agros co-
lunt: quidam ex iis Mahumeti sectâ infecti sunt,
alij idola venerantur. Mulieres passis semper
à *Nouogor-
dia inferiore,*
versus *Orien-
tem & Meri-
diem.* crinibus incedunt. Ducem sibi præficiunt qui
Moschum agnoscit, sed ei nihil tributum pensitat
nisi fortè aliquod honorarium. Semper feram
in naso vulnerant vt pellem integram habeant,
certissimi enim sagittarij, & numquam aberran-
tes.

CAPVT III.

Tartaria Moschouitica.

ACCURATIUS de Tartaris in Asiâ dicemus, ad quam plerique
omnes pertinent, vbi & ista diligentius, & maiori cum otio

Gg iij

retractabimus; nunc enim vrgemur, & operis magnitudine obruimur. Hæc Tartaria diuiditur in Regiones, Populos, Regna.

§. I. *Tartaria Moschouitica Regiones.*

- OB-
DO-
RA
RE-
GIO
- Obia*, vrbs à Fl. sicut & tota Prouincia nomen traxit, qui ortus ex lacu *Kitaisko*, de quo aliàs, sex ostiis in Oceanum tendit: is autem ad 80. Vorest Moschouitica extenditur, hoc est 60. mille passus, ac tot tantisque piscibus abundat, vt nauigantium remis premantur, iisque sæpe obsistant.
- Hic quoque idolum Anus aureæ, vulgò *Zolota Baba*, hæc gremio infantem tener, & alter propinquus ei adhæret quem nepotem putant indigenæ: offerunt statuz pretiosas pelles, ceruos mactant, & omnia simulachri membra inungunt. De montibus vicinis dicemus in Admirandis.
- Hic quoque varij populi Moscho parentes ex fluminibus appellati, quorum nomina tantum habemus ex Gaguino.
- SIBE-
RIA
- SIBERIA*: *Siber*, aut *Sibior*, vnde toti Regioni nomen: errauere enim, qui in hac Prouinciâ nullas vrbes esse putant.
- Vergateria*, initio huius sæculi à Moschis condita.
- Iaphani*, per quam deuenitur Tinnam.
- Tinna* populosissima ciuitas.
- Tobolska*, à quibusdam Siberiæ caput.
- Siberie*,
ou Si-
bior.
- Pohemum*: *Pohem*, à Moschouitis vrbs extructa.
- Olscogorodia*, ad confl. Fl. *Yrtis* in Obium, destructa.
- Noxinscoia*, vrbecula cum arce.
- Tooma*, iussu Ducis Russici excitata per Siberiæ præfectum.
- LV-
CO-
MO-
RIA
- LVCOMORIA*, quam interfuit Fl. *Cosin*, hæc Prouincia continet multos populos vix notos Russis, nisi de solo nomine. Hic quoque multa iactantur, de quibus in Admirandis.

LOP-
PIA } Ad Oceanum Borealem : populi huius regionis in syl-
uis, & campestribus degunt, feritate singulari; peri-
tissimi sagittarij quâ in parte volunt feram vulnerant.
Lopski. } Excipiunt perhumaniter mercatores. Apud illos mon-
tes igniuomi in quibus Salamandræ viuunt, vt vulgò
circumfertur.

§. 2. *Tartaria Moschouitica populi.*

TIN-
GOESI } Detecti sunt à Moschis in Siberiâ degentibus : mo-
Tingoeses. } ribus humanissimis, collo crasso vnde crumpunt vo-
ces quasi gallinarum Indicarum. Fluius hic instar
Nili agros oblimat.

SA-
MOIE-
DÆ } Populi olim Anthropophagi, & aliorum populorum
*Samo-
gedz.* } societatem refugientes, nunc viuunt cum Moschis,
& eorum Duci tributum persoluunt, pelles duas Zi-
bellinas in singula capita. Hic quoque capitur bellua
terribilis dentibus ascendens ad Promontoria, & in
campis omnia vastans.

NA-
GAI A } Variis nominibus appellari video; dicuntur enim in
*le Na-
gais, ou
Naiaski.* } historiis, & relationibus *Nogay*, & *Nohay*, & *Nocay*,
immo & nisi error itrepserit *Occasi*, & eorum regio-
nem alluit
Rhymnus Fl. vulgò *Taych*, ex Siberiâ profluens.
Scharaitka: *Scaraitzk*, primaria vrbs eorum dicitur
vbi Chamus residet, qui tribus eorum hordis impe-
rat, & cum opus est 20. Equitum millia conscri-
bit.

§. 3. *Tartaria Moschouitica Regna.*

REGNUM } CASANVM: *Cazan*, sic dictum quasi *olla feruens*,
olim suum Regem habuit potentissimum, sed à
Basilio Duce expulsis Regibus in ditionem Ruf-
ficam transit, & firmius huic hæsit expulsis, ex-
inde Tartaris, per filium Ioannem. Sita est ad
CAZA-
NENSE } Fl. Volgam & Cazanum, vnde vrbi nomen.

le Royaume
de Casan, ou
Cazan.

Basilipolis: *Basilouugred*, à Duce Basilio condita, & Cazanenses in officio contineret ad confl. Suræ Fl. in Volgam.
Suetzkouia: *Suetzkon*, à Moschis condita ante captum Cazanum.

REG.

BVL-

GA-

RIÆ

les Bul-
gares.

Aliter dicitur Regio, seu *Horda* Zauolhanorum, & vtrumque nomen à *Volga* Fl. sortiuntur; item & *Horda Tatexi*, hoc est præcipua, vel libera; tum quia aliæ *Hordæ* ab eâ creduntur extitisse, tum quia nulli parebat. Eorum Dux dicebatur *Vlachan*, sed Moscho iam parent extinctis principibus. Mahumerum colunt omnes.

OLIM BVL-
GARIS AN-
NUMERA-
BANTVR, aut
certè cum iis
bella gerebāt
TARTARI

SCIBANSKI
COSSATZKI
TVMENSKI
CALMVZI
IVRGENZI

Qui totidem conficiunt *Hordas*. Magiæ deditissimi sunt quâ concitant tēpestates in hostes suos; frugibus carēt, & tantū lacte equino victitant & ferina.

REG.

ASTAR-

CHA-

NVM

Royaume
à *Astrachan*.

ASTARCHANVM: *Astrachan*, ad ostium *Volgæ*, cuius hîc alueus amplissimus, hoc est mille passuum, licet in alios plures discretus, & 72. ostiis in *Caspium* euoluatur. Vrbs diues & vnde Moschus portoria maxima colligit. Parebat olim Rex huius vrbis minoribus Tartaris, sed anno 1554. Ioanni Basilidæ cessit. Hanc Selimus inuasit post annos quindecim, sed amisisse dicitur ducenta viginti quinque equitum millia, ter mille Ianizaros, & naues bellicas 150. Arcem habet munitissimam hæc ciuitas.

Samachia eiusdem ditionis ad mare *Caspium*, sex dierum itinere distat ab *Astrachan*.

Fossa KAMOVTZ quâ necitur *Tanaïs* cum *Volga*.

CAP.

CAPVT IV.

Laponia Moschouitica.

PORRIGITVR ad mare Septentrionale, & ab aliis Leporia dicitur, discerniturque in tres Prouincias, quæ sic appellantur.

MARITIMA LEPORIA } *Mouremanskoi Leporie*, in Septentrionem maxime vergit, & hic portus *Kola* dictus Batauis notissimus.

TERSA LEPORIA } *Terskoy Leporie*, supra Granduicum sinum extenditur, vbi locus *Iockena*: vrsis albis ferocissimis tota hæc regio abundat.

GRANDVICENSIS LEPORIA } *Bella-moreskoy Leporie*, infra sinum Granduicum iacet, vnde ei nomen inditum: hunc enim sinum Album dictum indigenæ vocant *Bella-more*, & multis Infulis distinguitur.

CAPVT V.

De Minore Tartaria, seu Precopensi.§. I. *Historica descriptio.*NVM. I. *Nomen.*

VNDE dicti Tartari dicemus in Asia cum de Tartaris agemus, quibus hi compositi dicuntur parui, seu eorum Regio *Minor* sicum *Magna* conferatur. Appellantur item & *Precopenses* ab vrbe *Precops*, ad Isthmum *Tauricæ*: insuper *Krimenses*, seu *Krimscy* ab vrbe *Krim*: denique *Vlani* ab eorum Chamo, seu Duce, qui primus *Tauricam* inuasit.

NVM. 2. *Quantitas.*

Longitudo eius à confluentiis minoris *Tanaïs* in maiorem, ad ostia *Borysthenis*, seu *Nieper*, reuocata ad maiorem circulum dat

Parall. Geogr. Tom. II.

Hh

vndecim gradus cum dimidio, igitur milliaria 661. leucas Francicas 330 $\frac{1}{2}$. Germanicas 165 $\frac{1}{4}$, Russica Voreft 880.

Latitudo autem à Pro. *Famar*, in extrema Peninsulâ ad minoris Tanais Septentrionalem flexum, dat magni circuli sex totos gradus, ideóque 360. milliaria, leucas nostrates 180. Germanicas 90. Russica Voreft 480.

N V M. 3. *Qualitas.*

TOTA hæc regio feracissima, etiam extra Tauricam licet vulgò parùm colatur. Quinquagesima frumenti ab aruis exigitur, centesima milij. Equos alit paruos & deformes, sed fortissimos, laborisque & inedia patientissimos; videlicet vescuntur sæpè tantùm herbis, & frondibus, immo & radicibus quas vngulis scalpunt. Boues hîc prægrandes, & pingues ob læta pascua, & potissimùm circa Borysthenem, quem Fluuium aiunt melle, & lacte fluere: melle quidem, quia ex melliferâ regione prouenit, lacte autem quia versus mare pascuis insulis distinguitur. Populosa est in primis Tartaria, quoniam hîc plures vxores ducuntur. Certè vnus memoratur in Historia 40. liberos eodem anno ex variis coniugibus suscepisse.

N V M. 4. *Mores.*

PATIENTISSIMI sunt laboris, viuunt sine luxu in vestibis, in mensâ; plerumque triduo abstinent à cibo, & potu: tum se cibo sic ingurgitant vt triduo dormiant. In itinere venas equis incidunt, & sanguinem exsugunt, idque putant animantibus vile. Capita equorum in deliciis ponunt. In bello dum fugiunt maximè cauendi sunt, nam tela à tergo peritè vibrant. Dum pugnant ita se in equo contorquent, vt certis numquam pateant ictibus. Utuntur in viâ stellâ polari: in eodem loco diu non consistunt, immo & hoc inimicis imprecantur, vt diu in eodē loco viuant quemadmodum Christiani. Captiuos Polonos vendunt Turcis, aut sibi mancipia retinent, virgines sibi reseruant, sunt enim supra modum libidinosi: seniores, & inutiles telis iuuenum conficiendos obiciunt, decollandos ferro, lapidibus obruendos; is enim est iuuentutis ludus. Semiuiui etiam calcibus, & dentibus pugnant, &

tum maximè timendi cùm expirant. Iustitia apud eos nulla; cùm quis accusatur furti respondet se eâ re quam furatus est indignisse; tum Iudex, tu similiter furi rape cùm indigueris. Homicida omnibus bonis spoliatur; dat tamen ei iudex vilem equum, & arcum, monètque vt rem suam curet. Terram colere putant opus indignum homine: quid igitur agunt? expoliunt arma, expeditiones meditantur. Lacte equino libentiùs vtuntur, putant enim impinguare. Qui vinum biberit fustuario mulctatur. Numquam ad currum equos religant, sed boues; idque turpissimum iudicant. Aut in curribus degunt, aut in mapalibus raptim excitatis. Nemo vestis genus mutare audet, probè enim fustibus cæditur qui in alienum cultum degenerauerit. Adulterium punitur morte. Pueri Arabicè discunt, vt Alcoranum intelligant. Si sponsa aut sponsus non consummato matrimonio inoriuntur, ridiculis cerimoniis effertur. Terrâ mortuos suos obruunt, cùm plerique Tartari aliter eos sepeliant.

N V M. 5. *Religio.*

SI quam Religionem sequuntur Mahumeti sectæ addicti sunt, plerique enim Tartarorum Athei, omniâque ad voluptatem corporis referunt. Hic tamen plerique Christiani cum suo Episcopo, quorum duæ pulcherrimæ Ecclesiæ Caffæ. Hic etiam Armeni, & Iudæi suis legibus viuunt.

N V M. 6. *Politia.*

VNVS hic Princeps rerum potitur dictus *Kan*, seu *Han*, hoc est Rex, Latinè *Caganus*, aliter *Czar*, hoc est *Cæsar*, aut Imperator, cui semper adiicitur proprium nomen, hoc modo *Abdikiray Kan*. Is filium aut fratrem successorem eligit, quem *Galga* nominat. Qui orti sunt ex familiâ Regiâ dicuntur *Vlani*, filij Principis *Sultani*. Primum aiunt quidam vocatum esse *Lochtonem*, alij *Vlanum* quem ex virgine natum fabulantur. Solet hic Princeps educere equitum 120. millia, & *Circassis* aliisque vicinis coniunctus, 200. millia. Facile transmittunt fluuios equis suis, ad quorum caudas religant arborum ramos implexos, quibus supellectilem imponunt. Si latior fuerit amnis, aut æstuarium viliores mañant equos, & ex eorum

Hh ij

pellibus diligentissimè cymbas cōficiunt, eisque vegetiores equos adnectunt. In castris nihil deperit, fures enim seuerissimè excipiuntur. Non habet certum vectigal hic Princeps, sed eius diuitiæ in eo sitæ sunt, ex singulis captiuis nobilioribus seponit sibi tres Sultanos *sequins*, ex vilioribus aureum nostrum, seu thalerum Germanicum. Mediam partem vectigalium Tauricæ sibi reseruat, alteram enim sibi Turca vendicat. Accipit etiam in dies singulos à Turca 24. aureos, Galga 12. Senatores, item aliquid nummorum; ipse vicissim reponit Ottomano, captiuos Christianos 300. pelles, sal & butyrum. Moldauus offert Chamo quotannis 20. currus mellis, quorum singulis quatuor alligantur boues, & præterea equas 50. Polonus 40. millia Sultanorum Hungaricorum, quod vectigal nomine pensionis obuelat. Tollit etiã aliquid ex Circassis, & Nogaïs. Olim Turcorum fratres dicebantur, nunc verè subditi sunt, ex quo Osmanus Bassa ex bello Persico redux eos aggressus est tempore Amurati, sub finem superioris sæculi, & Chamum in frustra concidit à suis proditum. Nunc enim Beglierbegus Caffæ residet, & plerisque vrbibus Tauricæ imperat, vt mox dicemus. Fodinas omnes auri & argenti Ottomano seruandas curat, & Tartaros in officio continet. Mortuo tamen Beglierbego Chamus Tartaricus negotia Ottomanorum curat, donec alius Præfectus Constantinopoli emittatur. Item etiam ex Portâ honoris causâ mittitur ad Chamum vexillum ex serico, aut viride, aut purpureum, quo in præliis vtatur, & coguntur alij Tartari Turcæ vectigales, aut fœderati coniungere cum eo copias suas, quoties in Christianos expeditiones molitur, aut res Ottomanicæ id flagrant.

MINORIS TARTARIÆ,

seu Precopensis diuisio.

TAR-	PENIN- SVLA dicta	}	GAZARIA, seu	}	CAFFA: Caffa.
			PRECOPIA		Soldadia: Sogdat.
			TVRCICA		Chersona: Sarigermen.
TA-	PRE- COPIA <i>Precopz</i>	}	CVMANIA, seu	}	PRECOPIA: <i>Precopz.</i>
			PRECOPIA		Crimea: <i>Krim.</i>
			TARTARICA		Baccasara: <i>Baccasar.</i>

RIA	CON-	CRI- MEA pro- priè dicta	}	O CIAKO-	}	Ociakouia : Okzakou,
MI-				VIENSES		Chami sedes in Podo-
NOR	TI-			O SSOVIENSES	}	Tanaïs : Tana, seu
SEV				TARTARI		Asaph, seu Ossou.
PRE-	NENS	TAR- TARI	}	IN	}	BIALOGRODENSES : Bia-
CO-				EVRO-		logrod.
PEN-	dicta	CON- FOE- DE- RATI	}	PA	}	DOBRUSSENSES : Dobruffe.
SIS.				IN ASIA		}
	Krimea		gais.			
						CIRCASSI : les Circasses.
						PETIGORSKII : les Peti- goriz.

§. 2. Minoris Tartaria Geographica descriptio.

ACCENSIVIMVS huic Tartaros qui non continentur prædictis li-
mitibus, non possunt tamen ad aliud reuocari caput, & certè sese
prædictis adiungunt in excursionibus suis. Tractus autem Bory-
sthenæ, minori Tanai, & Psola fluuiis restrictus in duas partes dis-
tinguitur in Precopiam, & Krimeam. Krimea autem aut Krimia
dicta est ab vrbe *Krimia* in Tauricâ Chersoneso, vnde hic tractus
totus nomen accepit: quod etiam retinet in præsentia, maioris au-
tem distinctionis gratia pars extra Isthmum nomen Krimeæ reti-
nuit, Peninsula Precopia dicta est ab vrbe *Precopz*, & ab illa exor-
diemur.

N V M. I. *Precopia, olim Taurica Chersonesus.*

DE variis huius Chersonesi nominibus antiquis, qui plura vo-
let videat Ortelij thesaurum, vbi hæc videbit digesta. Ex quo au-
tem à Tartaris occupata est, videtur in duas partita esse regiun-
culas, seu districtus. Marius Niger putat partem Septentrionalem
dictam esse *Gazariam*, Meridionalem *Gothiam*. Peritiores tamen
hanc diuisionem retinentes Borealem partem *Cumaniam* cum

Hh iij

Tartaris, Australem Gazariam, seu Cazariam nuncupant, cui Ottomanus imperat, & iis lubentiùs subscribimus. Totus autem tractus vno nomine Precopia, Chrimia, Insula Caffensis, immo & Gazaria à quibusdam appellatur; Isthmus autem tempore Genuensium qui diu hinc rerum potiti sunt *Zuchala* nominabatur.

- GAZA- THEODOSIA: *Cassa*, vrbs potentissima, & portus insignis olim Genuensium, sed iis crepta superiori sæculo à Turcis; nunc Præfecti, seu Begliergebi Ottomanici sedes est, & à Turcis, Armenis, Iudæis & Italis incolitur. A Mahumete capta 14. annis post occupatam Constantinopolim, & tantùm corruptis auro quibusdam Genuensibus.
- RIA, Soldadia: *Sogdar*, seu *Soldain*, in eodem littore.
- seu Sidagios Græcis: *Zodat*, Italis *Sudaco*, Saniaci Turci sedes, magnæ vrbs cadauer ostendit.
- P R E- Inkerma: *Ingermen*: in regione fertilissimâ.
- COPIA Chersona olim Chersonesus Turcis *Sari Germen*, hoc est *fuluum castrum*, aliis *Corsun*, olim vrbs perampla, sed nunc incolis vacua.
- T V R- Calamita olim portus commodus *nunc defecit*.
- CICA, Simbala: *Iamboli*, seu *Iambold*, Turcis *Balacheia*, hoc est *castrum piscium*, in monte collocata, raris habitatoribus culta.
- les terres du Turc en la petite Tartarie.* Mancopia: *Mancup*, olim duobus munita castris, quorum alterum deflagrauit, à mari nonnihil distita est.
- CVMA- PRECOPIA: *Precops*, ad Isthmum collocata, non procul à fossâ quæ Tauricam munitabat, vnde & nomen habet; *Precops* enim fossam Tartaris sonat, castrum habet munitissimum *Begi*, seu Gubernatoris sedes.
- N I A
- seu
- P R E- KRIMEA: *Krim*, vnde toti Regioni nomen Tartaris *Krimski*, vrbs amplissima, & peruetusta in medio penè Tauricæ, à Tartaris ferè tantùm incolitur, & hinc moneta Principis percutitur. Hinc quoque illustre Kami Gynecæum.
- COPIA
- T A R- Coslouia: *Coslou*, seu *Cosleuu*, ad sinum Tamyracem de *Negropoli*, portus percommodus, & Præfecti sedes in castro,
- T A R I- CA,

les terres
du Tartare
en la
Peninsule
de Caffa.

Baccasara: *Baccasaray*, ad Fluuiolum cognominem inter duos montes collocata, & hîc sepulchra Kamorum ostenduntur.

Salaticum: *Salatik*, locus peramœnus, & venationibus Cami celebratissimus.

Sortassos: *Sortasso*, locus item amœnus, vbi legati solent excipi. Hûcque primùm confugere Genuenses Caffâ ab Ottomanis ciecti.

Kerkia: *Kerq*, in ostio Bosphori è regione *Thoman* arcis Turcicæ in Asiâ.

N V M. 2. *Chrimia.*

NOMEN totius Regionis hæsit huic parti Septentrionali, & in eâ multæ collocantur vrbes, sed omnes dirutæ sunt, propter assiduas excursiones Tartarorum. Hic igitur tractus duobus populis assignatur à recentioribus Geographis, Ociacouis & Ossouis.

TARTARI

OCIACO-
VIENSES,

les Tartares
d'Okzakou.

O CIACOUIA: *Oczakou*, vrbs quondam Podoliæ, & Lithuanis per Tartaros erepta, vnde & iis inditum nomen. In eâ iam commoratur Kamus, & de eâ quondam magna extitit inter Principes ciuili bello distractos controuersia. Vrbs amplissima est ad Borysthenem sita.

Nigropolis: *Nigropoli*, non procul à mari, vnde finui nomen.

Reliquæ sunt potiùs rudera, quàm vrbes.

TARTARI

OSSO-
VIENSES,

les Tartares
d'Ossou, ou
d'Assaph.

TANAÏS, seu Ossouia, vulgò *Tana*, seu *Assaph*, seu *Ossou*, vnde & populo nomen, ad ostium Tanais Fl. vulgò *Don*, qui in paludem Mæotidem cadit, in præsentia, *Mer de Zebache*, à minutis piscibus, qui hîc tantùm reperiuntur. Olim Venetorum fuit, nunc ab Ottomano occupata est, qui hîc Saniacum habet, seu Gubernatorem vt Tartaros illos in officio continet.

N V M. 3. *Tartari confederati.*

Eos intelligo quicum superioribus coniuncti, ex Poloniâ, Lithuaniâ, Moschouâ, prædas agunt; illi autem licet partim in Europâ, partim in Asiâ uiuant, non fuere disiungendi.

IN
EVRO-
P A	{	<p>BIALOGRODENSES in vrbe Bialogroda, seu Bialigro-
da, <i>Bialogrod, ou Moncastro</i>, ad Boreale Danubij
ostium prope Kiliam in Bessarabiâ 150. passuum mil-
libus ab Ociakouiâ.</p> <p>DOBRVSSENSES, Dobrussa: <i>Dobruce</i>, ad Danubium.</p>
IN
ASIA	{	<p>NOHAICENSES: <i>les Nogais</i>, Ruthenis <i>Nagaiški</i>, ver-
sus Astrachanum Regnum protensi.   CIRCASSI: <i>les Circasses</i>, expeditissimi equites, & qui-
bus ferè exploratoribus Chamus vtitur in suis excur-
sionibus. Siti sunt ad mare Caspium.   PETIGORSKII: <i>les Petigoris</i>, à quibusdam Circassis an-
numerati, & <i>Quinque Montani</i> nuncupati: id enim
vox <i>Petigoris</i> sonat. In tabulis Petigori dicti, ad pa-
ludem Mæotidem & Euxinum extenduntur: piratæ
sunt egregij, & montibus suis freti reformidant ne-
minem: Christianam religionem profitentur more
Ruthenico.</p>

CAPVT SEXTVM.

Sarmatia Christiana.§. I. *In Regno Polonia.*

G N E S-
N E N S I S	{	<p>Cracouiensis: <i>Cracon</i>, in minore Poloniâ.</p> <p>Posnaniensis: <i>Posna</i>, in maiori Poloniâ.</p> <p>Vladislauiensis, seu Cuiauiensis: <i>Vladislaui</i> in Cuia-
uiâ.</p>
A R C H I-
E P I S C O-	{	Luceorensis: <i>Lutzko</i>, in superiori Volhiniâ. Plocensis: <i>Ploskou</i>, in Mazouiâ. Vilnensis: <i>Vilne</i>, in Lithuaniâ.

Var-

PVS { Varmiensis { VNI- } Sedes translata *Heilzbergam*,
 de Gnes- { Sambiensis { TI } aliter *Regiomontanus Konikperg.*
 ne, { Culmenfis { VNI- } Sedes translata *Colmensam*,
 Primas { Posmaniensis { TI } aliter *Marienuerder.*
 Polo- { Samogitiensis : in vrbe *Medniki*, seu *Forms.*
 nia, & { Venedensis, seu Vendenfis : *Vendenu*, in *Curlandiâ.*
 Legat^o { EXTRA { Vratislauiensis : *Breslan*, in *Silesiâ.*
 natus : { POLO- { Lubuffensis : *Lebus*, in *Marchiâ Brande-*
 sanctæ { NIÆ { burgicâ.
 Sedis. { REGNUM { Camenensis : *Camin*, in *Pomeraniâ.*

LEOPO- { Presmiliensis : *Przesmil*, in *Russiâ Nigrâ.*
 LIENSIS, { Chelmenfis : *Chelm*, sedes translata *Cranistouiam*
 de Lunnon, { ibidem.
 ou Limbourg { Kiouiensis : *Kiouu*, in *Volhiniâ inferiori.*
 en Russe. { Camenecensis : *Camienick*, in *Podoliâ.*

VLADICÆ RVSSICI { KIOVIENSIS { Leopoliensis.
 SVB PATRIARCHA { METROPOLITA { Presmiliensis.
 CONSTANTINOPOL. { Chelmenfis.

§. 2. In Moschouia.

SECVN- { PATRIAR- { Nouogordiensis { Sub iis Episcopi toti-
 DVM { CHA { magnæ Arch. { dem quot Duca-
 GAGVI- { MOSCHO- { Rosthouiensis { tus, & hi certum
 NVM, & { VIÆ { Archiep. { militum numerum
 POSSE- { à Moskou. { Sufdaliensis { in bello Principi
 VINVM { Archiep. { sufficiunt.

SECVN- { MOS- { Nouogordiensis : *en la grande Nouogrod.*
 DVM { CHO- { Rosthouiensis : *Rosthouu.*
 VIEN- { Sufalensis : *Sustad.*
 SIS { Otiferiensis : *Otiferi.*
 IOAN- { A R- { Smolenciensis : *Smolensko.*
 NEM { CHIEP. { Rezanensis : *Rezan.*
 FA- { à Mos- { Colmenfis : *Colme.*
 BRVM { kou. { Volutensis : *Volut.*
 Frontinensis : *Frontino*, aliter *Vorotinenfis.*

CAPVT VII.

De admirandis Sarmatiæ.§. 1. *In Sarmatiâ antiquâ.*

IN Scythis quos Gelonos vocant Tarandus reperitur, haud frequens animal, bouis magnitudine, ceruo similis capite, cornibus ramosis vngulâ bifidâ villis magnis vrsorum ad instar, colorem autem mutat pro corporum, in quibus extiterit, varietate. *Aristoteles de Admirandis, Plinius lib. 8 cap. 34.*

In Sarmatiâ palus, quam nulla superuolat auis; si qua eò deferatur casu, fætere concidit exanimis. *Heracledes apud Antigonum cap. 167.*

Apud Roxolanos tantum frigus defæuit, vt hydriæ æreæ sæpe frangantur, liquore congelato, boues aut nulla habeant cornua, aut parua; *Σπορυῶσι. Strabo lib. 7.*

Habet eadem Regio animal quadrupes *Colos* dictum, magnitudine inter ceruum & arietem. Illud haurit aquam naribus, ac transmittit in caput & reseruat, vt viuere queat multos dies in locis aquâ carentibus. *Idem Strabo Geog. lib. 7.*

Neuris populis tempus est, quo si velint in lupos mutantur. *Mela lib. 2. cap. 1.*

Arimaspis Scythis vnus est oculus in fronte, vnde & nomen habuere, vt diximus ex Herodoto lib. 4. eorum meminere & Mela lib. 2. cap. 1. & Plinius lib. 7. cap. 2. Muretus fabulam enarrauit, cum dixit eos sagittarios peritissimos extitisse, qui inter collimandum alterum oculum claudere solent. *Muretus 12. Var. cap. 2.*

Borysthenes Fl. æstatis tempore cæruleus fertur; immo quibusdam temporibus aquâ eius violacea est. *Primum ait Plinius lib. 31. cap. 5. Alterum Athenæus lib. 2. cap. 2.*

Idem Fluuius omnium aquarum tenuissimus, ideóque innatat Hypani. Austris tamen flantibus Hypanis fit superior, seu ipsi supernatat. Tenuitatem eius insuper arguit, quod nullum halitum, nedum nebulam emittat. *Plinius lib. 31. cap. 5.*

In eodem Borysthene pisces capiuntur in quibus ossa nulla, iique optimi saporis. *Mela lib. 2. cap. 1.*

Circa eundem Fluium nascitur herba Gelotophyllis dicta, quæ sic cum vino bibatur, & myrrhâ varias repræsentat species, & ridendi finis sit nullus, nisi haustis nucleis pineæ nucis, cum pipere, & melle. *Plinius lib. 24. cap. 17.*

Fluius Hypanis à capite profluit circiter millia 40. sapore dulcissimo: deinde cum peruenit ad locum, qui est ab ostio ad millia centum sexaginta, adniscetur ei fonticulus (*Exampeum omnes alij præter Vitruuium vocant*) oppidò paruus qui tanti fluminis aquas amaras reddit; quod idem Vitruuius Sandarachæ adscribit, quæ ex montibus effoditur vnde effluit ille fluuiolus. *Vitruuius lib. 8. cap. 3. Herodotus lib. 4. Mela lib. 2. cap. 1. Solinus cap. 24.*

In Hypani Fl. nascuntur bestiolæ quæ tantum vno die viuunt. *Cicero 1. Tuscul. & Plinius.*

Adeundem Fluium sub brumam vtricoli deferuntur maiores acinis, quibus ruptis exit animal quadrupes, & alatum, sed tantum vno die viuunt. *Antigonus cap. 92.*

§. 2. In Taurica Chersoneso.

TER accidit in Bosphoro vt falsi deciderent imbres, & frumenta necarent. *Plinius lib. 31. cap. 4.*

Ibidem indigenæ vites suas suffodiunt multâ ingestâ terrâ, easque à frigore seruant illæsas. *Strabo lib. 7.*

Apud fauces Mæotidis (ita Bosphorum Cimmerium vocat) traiectus inter *Phanagoriam*, & *Panticapæum*, ita plaustra fert congelatus, vt & via trita sit & lutosa. *Idem Strabo ibidem.*

In Tauricâ Peninsulâ Berosus est collis, in quo tres fontes sine dolore, sine remedio mortiferi. *Plinius lib. 2. cap. 103.*

Ibidem indigenæ ex plantâ contusâ quam *Halindam* nominant, oleum exprimunt, quo se vngentes, ita calefiunt, vt frigus sine molestiâ perferant. *Plutarchus de Flum. in Tanai.*

Hic quoque herba Pryxa dicta, quam si habuerint preuigni nihil iniqui patientur à nouercis. Hæc porro niue frigidior est, vbi autem à nouercis struuntur insidiæ flammæ emittit, quibus ij intelligunt sibi cauendum esse. *Idem Plutarchus ibidem.*

In eâdem Peninsulâ Taurorum in ciuitate *Parasino* terra effoditur, quâ omnia vulnera sanantur. *Plinius lib. 2. cap. 96.*

Ad urbem Chersonam in mari procul à continenti 4. pass. milibus, post mortem S. Clementis Papæ inuenta est ædicula ex marmore mirabiliter constructa, in quâ Sancti corpus seruabatur in arcâ marmoreâ. Quotannis diebus octo ad festum eius mare recedebat, & Christiano populo aperiebat iter, quibus elapsis magno cum fragore regrediebatur. *Acta S. Clementis Papæ.*

Hanc suo tempore stetisse, ait *F. Guilielmus de Rubugis*. Hic quoque miraculum contigit celebratissimum, quando mulier præ festinatione, fluctibus imminentibus in eâ ædiculâ filium reliquit, quem vertente anno viuum, & spirantem inuenit. *Eadem Acta.*

§. 3. In Polonia Regno.

MINORES volucres in Poloniâ, vt Hirundines, & Cypseli, *des Martinetz*, implicitis inter se pedibus, & alis conglobatæ, in lacus, paludes, & piscinas se immergunt hyeme, ac postmodum vere nouo indidem existunt, ac sese explicantes euolant. Extractæ per hyemem retibus à piscatoribus videntur sine vlllo motu, & sensu; mox ad ignem applicitæ, vel in hypocausto positæ reuiuiscunt, & euolant, sed statim læsæ frigore, aut nimio calore emoriuntur. *Martinus Cromerus lib. 1. suæ Poloniæ.*

Fluuius *Narua* in Poloniâ nullas animantes veneno infectas ferre potest: & si qui serpentes nauigiis adhæserit per Bugem Fluuium in Naruam descendentibus, tactam aquam illico cum sibilibus refugiunt. *Dlugoffus, & Cromerus.*

In Maiori Poloniâ prope urbem *Stem* reperiuntur pocula, & vasa fictilia, à naturâ efficta, quæ extracta instar lapidum indurantur. *Michouius lib. 1. cap. 3. & Cromerus αὐτόθρον.*

In agro Cracouiensi sal ex terrâ ad instar lapidum, similique cum eis duritie excinditur: & iam specubus latè excauatis multæ villæ, aliquot oppida, fulcris sustinentur: fuluus est, & quasi luto aspersus. *Cromerus in suâ Poloniâ.*

Cracouiæ lacus est, in quem proiectus erat digitus S. Stanislai: habet is aquas quæ si in vsum quempiam hauriantur noxiæ sunt, at si ad quaslibet ægritudines sumuntur valdè profunt. *Ioannes Longinus Canonicus Cracouiensis.*

Ad urbem *Scepusium* riuus ex arduis montibus profluens cuius guttæ in lapides concresecunt: sic vt sponte ex iis existant ful-

cra sustentantia canales, quibus riuus ille ad moletrinas deriuatur.
Cromerus lib. 1. Polonia.

Ibidem fons siue lacus pestilentem aquam, & vaporem emittit, cuius non modò gustu, sed etiam afflatu animalia, & aues encantur. *Idem Cromerus.*

In tractu Chelmenfi in Russiâ Nigrâ rami pini arboris defecti, & in terra iacentes, anno vno, aut duobus in saxa, & silices mutantur. *Michonius, & Paulus Iouius.*

In eodem Chelmenfi tractu lacus *Biale* dictus, hoc est *Albus* per antiphrasim, cuius aqua Aprili & Maio mense lauantes nigros reddit. *Cromerus lib. 1. Polonia.*

In territorio Belzenfi in Russiâ Nigrâ, lacus certis temporibus, hoc est altero, vel tertio quoque anno cum mugitu fluctus attollit, exhauriturque propè ad fundum, aquis cauernas vicini montis subeuntibus. *Dlugoffus, & Cromerus.*

E salinis Bochnensibus sal eruitur concretæ pici simile quem carbunculum vocant, is tritus & epotus soluit aluum. In his autem fodinis audiuntur nonnumquam voces assimilantes latratus canum, cantus Gallorum, & aliarum animantium, idque portendere calamitatem aliquam vulgò autumant indigenæ. *Cromerus lib. 1. Polonia.*

In Podolicis campis, & Russicis reperiuntur coturnices pedibus virentibus, quarum esus spasmodum inducit, seu neruorum contractionem. *Idem Cromerus.*

In desertis Podoliæ Borystheni fluuio vicinis, lacus visitur cuius aqua ardente Sole in solidum salem concrefcit, sic vt homines cum iumentis & curribus, in eo sicut in flumine congelato versentur, eumque in frustra concidant, iumentisque, ac plaustris imponant. Quamprimùm autem pluit soluitur hæc glacies, non sine periculo insidentium. *Cromerus lib. 1. sue Polonia.*

§. 4. In Prussia.

IN Dicecesi Varmiensi legitur succinum ad mare, in quo muscæ, formicæ, & illiusmodi insecta inserta sunt. Si autem comburatur odor prodest ad expellendas animantes venenatas. Putant etiam prodesse infantibus, si eorum ex collo suspendatur contra pauores nocturnos. *Cromerus in Polonia.*

Ad mare Polonicum secundum Prussiam captus piscis qui cultu corporis Episcopum referebat. *Pius II. in suâ Geographia.*

In Prussia, vastissima & tam patula quercus reperta est, ut eam fratres Teutonici erectis circum propugnaculis munierint, ubi & præsidium constituerunt, ut Prussos continerent. *Idem Pius II.*

§. 5. In Lithuania.

In fluminibus Lithuaniae reperiuntur vermes ephemeri, & volatilia quaternis interdum, sæpe senis alis instructa; mane currunt super aquas, volant ad ripas sub meridiem, in occasu denique Solis extinguuntur. *Paulus Iovius, & iam eorum meminerat Aristoteles supra laudatus.*

Equi vescentes herbis quas alluit Borysthenes solent esse pluribus morbis obnoxij. *Michovius lib. 1. cap. 3.*

In Lithuania potissimum Bisontes capiuntur, prægrandes feræ, magnis instructæ cornibus iisque nigris quibus equum cum fessore in sublime iactant, & mediocres arbores sternunt, Alcem veterum Poloni credunt esse. Horum autem linguæ maximè vitandæ sunt, exertis enim attrahunt ad se hominem, si vel extremam vestis oram attigerint. *Cromerus lib. 1. Polonia.*

Ibidem reperitur animal dictum *Rossomaka*, nusquam alibi: statim atque inuenit cadaver eo se replet donec infletur ut tympanum: tum ingreditur inter duas arbores vicinas: & ita se comprimit ut omnia egerat, tum recurrit ad cadaver, & tandiungerit, & egerit donec absumpserit totum. *Mathias Michovius, vulgo à Michou, Sarmatiæ lib. 2. cap. 3.*

In Lithuania campum obductum frutetis, dumis, & myricis paleâ obducunt; ad tempus aliquod; tum sereno cælo hæc omnia simul incendunt; terramque illam permixtam cineribus, & carbonibus arant, atque in leuiter subactam sementem iactant, ex eaque tanta existit frumenti copia, ut fidem superet. *Alexander Gaguinus in suâ Polonia.*

In Samogitia serpentes adhuc quidam colunt, habentque pro Diis penatibus, si occiderint pessimè multantur, ut confirmat exemplo Rustici non procul à Vilna, cui os ad aures diductum est, quia in serpentis mortem consensisset. *Alexander Gaguinus in Samogitiâ.*

Incolæ Samogitiæ tantùm vomeribus lignèis ad terras subigendas vtuntur, neque possunt impelli à præfectis, vt ferreis vtantur. Certè cùm illiusmodi ferrei inducti essent, adnitente præfecto, & sterilitas contigisset eo anno illam in vomeres ferreos reiecerunt, neque vllò pacto vti deinceps illis voluerunt: quæ tamen omnia in vanam superstitionem meritò reiicit. *Idem Alex. Gaguinus.*

§. 6. *In Russia Alba.*

In Russiam Albam, seu Moschouiam plerumq; tantus calor defæuit, vt eo messes aliquæ comburantur. *Cardanus variar. lib. 1. c. 4.*

Ibidem tanta mellis copia, vt arbores cauatæ eo plenæ reperiantur. Certè Rusticus quidam narrauit auctori contigisse sibi aliquando, quod cùm se in arborem illiusmodi cauatam demisisset, vt mel colligeret ibidem ad pectus vsque in melle demersus sit, duos hîc vixerit dies, & ex eâ fossâ mellea subductus sit per vrsam, quæ cùm in eam quoque arborem mellis causâ descendisset, eam voce adedè terruit vt posterioribus ipsum adhærescentem magno cum impetu extraxerit. *Demetrius quidam Ruibenus apud Paulum Iouium.*

Reperitur in Moschouîâ Zoophyton in speciem Agni ad terram adhærescentis, indigenæ nominant *Botanetz*: crescit in pratis operatus lanâ Agnus, pro cornibus lanæ ferra gerens, succum autem partim ex terra trahit per fruticem umbilicalem, partim etiam vicinam herbam depascendo quantùm vimineum vinculum errare illum finit, vbi herba defecit, exsiccat. Carnem habet exquisiti saporis, & à lupis magnâ auiditate disquiritur. *Baro Herbesteinus, Petreius, Antonius Possuinus, & alij plerique.*

In Ducatu *Bielizoro*, iactu lapidis ab vrbe cognomine, lacus multùm sulphuris reddit, quia in eum fluuius subiens spumas supernatantes effert quæ postea in sulphur concrefcunt. *Alexander Gaguinus in suâ Moschouîâ.*

In Vodzam Regionem illata omnia animalia natiuum colorem in album mutare perhibentur. *Idem Gaguinus.*

Duina (quem malè *Diuidnam* vocat auctor, & borealium fluuiorum maximum) augetur instar Nili, auctusque vix vno die expedito nauigio transmitti potest, porrò fertiles terras reddit, maximè aliquas Insulas, in quibus frumentum seritur sine ope aratri: hæc

porrò seges exoritur simul & adolescit, & in aristas deducitur, quasi festinaret, & timeret nouam superbi amnis iniuriam. *Paulus Iouius de Legat. Moschouitica.*

In *Corellæ* parte boreali Moschouix piscis *Morff* dictus, ex Oceano ad promontoria dentibus suis conscendit, vnde in planiciem cum magno terrore indigenarum decurrit, perniciem animantibus, hominibus, & agris circumferens, mugitus edit horribiles, & à Moschouitis tantùm lapidibus obruitur dum conscendit in rupes, & scopulos. Eius feræ dentes ebore preciosiores sunt. *Matthias Michouius.*

§. 7. In Tartaria Moschouitica.

In parte Tartariæ quæ Moschis subdita est, Canes prægrandes ad iugum & effeda instar bouum religantur, & ea per niuem trahunt. *Paulus Venetus, & Historiæ recens Siberiæ.*

In Tartariæ Moschouiticæ regione quâdam, omnes mulieres humana facie nascuntur, mares autem capite canino. Tartari eos semel aggressi sunt, occurrere ipsi hostibus, & in fluuium proiicientes sese sæpiùs, ac deinde in puluere volutantes (erat enim hyems) sibi loricas ex luto, & glacie confecere sagittis impenetrabiles: postquam ergo frustra in eorum agmen tela effudere Tartari sensere in se irruentes, & moribus plerosque conficientes: vnde apud eos vulgare dictum (tum enim recens erat clades) pater meus, aut frater à canibus discerpti sunt, ita qui eos populos adicere, ea leguntur apud *Ioannis Plancarpini Itinerarium, qui anno 1246. iussu Innocentij IV. ad Tartaros profectus est.*

In *Obdoriæ* montibus non procul ab eo loco vbi colitur Anus aurea, tinnitus, boatusque oriuntur quidam perpetui tubarum ad instar. Putat auctor ventos esse in terræ præcordia insinuantes sese, aut indidem erumpentes. *Alexander Gaguinus in sua Moschouia.*

In *Lucomoria* Regione Moschicâ populi quidam quotannis 27. Nouembris, velut hirundines & ranæ præ immenso frigore moriuntur; postea verò 24. Aprilis reuiuiscunt. Cùm autem sibi mortem imminere sentiunt merces suas quibusdam in locis reponunt, vbi & suas vicini substituunt, & inuentas auferunt: si conditio displicet, reuiuiscentes bello sua reperunt. *Idem Alexander.*

Ibi-

Ibidem in fluuio Tachmin pisces quidam, capite, oculis, naso, ore, pedibus, & manibus hominem referunt. *Idem Gaguinus.*

Populi quidam hîc ferarum more rigent, alij caninis capitibus horribiles in speluncis habitant. *Alexander Gaguinus.*

In *Loppia* Regione montes igniuomi visuntur, in quibus Salamandræ viuunt in ignibus. *Idem Gaguinus.*

Ad urbem *Astrachan* in *Volgâ*, capiuntur pisces 40. librarum, sed eos attingere & gustare nemo audet; creduntur enim mortiferi. Tantùm oua eis adimuntur sex aut septem librarum, nigra & optimi saporis, quæ exsiccata ad biennium seruantur, neque vlllo modo corrumpuntur. *Petreus, & Baro Herbesteinus.*

Ad eandem urbem *Astrachan* montes *Busini* dicti, ex quibus sal excinditur, perpetuò plurimis millibus eum eruentibus, neque tamen fodinæ imminui videntur, sed tantumdem succrescit, quantum adimitur. *Ioannes Persicus in Hodeporiis suis.*

§. 8. In minori Tartaria.

PROPE urbem *Precopiam* lacus vnde sal colligitur cristalli ad instar pellucidus. *Bronionius in sua Tartaria.*

Aqua extra *Tauricam* in *Tartariâ* amarior est; & nisi altiores putei hîc effodiantur aqua dulcis hauriri non potest. *Iosephus Barbarus, & Michalo Lithuanus in Fragmentis.*

